

Rozdział X

Granice ingerencji postępowania upadłościowego w administracyjne postępowanie egzekucyjne

The boundaries of interference of insolvency proceedings in administrative enforcement proceedings

Abstract: Every debtor has to pay his debts – if he does not, then there are proper legal procedures to enforce him to fulfil his obligations. In Polish law the most important of them are enforcement procedures – both judicial and administrative. Nevertheless, insolvency proceeding is also regarded as such a mechanism. The article constitutes a study of mutual relations between execution proceedings and insolvency proceedings understood broadly as proceedings on declaring insolvency (intended to declare the debtor insolvent) as well as proper insolvency proceedings (proceedings carried out after the declaration of insolvency). The author explains the basis for admissibility of securing the debtor's assets in the course of proceedings on declaring bankruptcy. The paper aims at considering the possibility of enforcement proceedings (including initiation and prosecution) against the debtor for whom the court pronounces the bankruptcy.

Keywords: administrative proceedings, administrative enforcement proceedings, bankruptcy proceedings, inadmissibility, suspension of enforcement

Streszczenie: Każdy dłużnik zobowiązany jest do spłacania swoich długów. Na wypadek braku dobrowolnego wykonania obowiązku przewidziane są odpowiednie procedury prawne mające doprowadzić do jego przymusowej realizacji. W polskim prawie należy do nich przede wszystkim postępowanie egzekucyjne – zarówno sądowe, jak i administracyjne. Niemniej jednak postępowanie upadłościowe wpisuje się również w taki mechanizm. Artykuł stanowi studium wzajemnych relacji między postępowaniem egzekucyjnym a postępowaniem upadłościowym rozumianym szeroko jako postępowanie o ogłoszenie upadłości (mające na celu ogłoszenie upadłości dłużnika), a także właściwe postępowanie upadłościowe (postępowanie prowadzone po ogłoszeniu upadłości). Autor wyjaśnia podstawy dopuszczalności zabezpieczenia majątku dłużnika w toku postępowania o ogłoszenie upadłości. Artykuł ma na celu rozważenie możliwości przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego (w tym wszczęcia i kontynuowania) przeciwko dłużnikowi, którego sąd ogłosił upadłość.

Słowa kluczowe: postępowanie administracyjne, postępowanie egzekucyjne w administracji, postępowanie upadłościowe, niedopuszczalność, zawieszenie postępowania egzekucyjnego

1. Cel postępowania upadłościowego i egzekucyjnego

Dążąc do ukazania w niniejszym artykule relacji zachodzących między postępowaniem upadłościowym a administracyjnym postępowaniem egzekucyjnym, wskazane jest zacząć od wskazania ich celów.

Zastanawiając się nad celem postępowania upadłościowego, należy postawić pytanie o rezultaty, jakie chce się osiągnąć w tym postępowaniu. Czy dąży się do zaspokojenia wierzycieli w jak największym stopniu, czy też przede wszystkim zmierza do zachowania przedsiębiorstwa upadłego i zachowania miejsc pracy? Przeważająca część doktryny decydujące znaczenie przypisuje optymalizacji w zaspokojeniu wierzycieli¹. Mniejsze znaczenie posiada natomiast chęć ratowania dłużnika czy też zachowanie miejsc pracy, gdyby miało to prowadzić do zmniejszenia stopnia zaspokojenia wierzycieli. Z istoty tego postępowania wynika wprawdzie, że wierzyciele nie mogą być zaspokojeni w całości (choć takie przypadki się zdarzają), jednak należy stosować przepisy prawa upadłościowego w ten sposób, by stwarzać sprzyjające warunki do zaspokojenia wierzycieli w jak najwyższym stopniu. Normatywnie cele postępowania upadłościowego zostały wyrażone w art. 2 Prawa upadłościowego². Przepis ten uzależnia je od kategorii upadłego podmiotu. Zgodnie z nim postępowanie upadłościowe należy prowadzić tak, aby roszczenia wierzycieli mogły zostać zaspokojone w jak najwyższym stopniu, a jeśli racjonalne względy na to pozwolą by dotychczasowe przedsiębiorstwo dłużnika zostało zachowane. Odrębny cel postępowania przewidziany został przez ustawodawcę dla osób fizycznych, o których mowa w art. 5 Pr. upadł. Wobec nich postępowanie upadłościowe należy prowadzić również tak, aby rzetelny dłużnik uzyskał możliwość oddłużenia. Wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej postępowanie upadłościowe należy prowadzić tak, aby umożliwić umorzenie zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym, a jeśli jest to możliwe – zaspokoić roszczenia wierzycieli w jak najwyższym stopniu.

Administracyjne postępowanie egzekucyjne³ jest to prowadzone przez organy egzekucyjne postępowanie i stosowanie przez nie środków przymusu służących doprowadzeniu do wykonania lub zabezpieczenia wykonania obowiązków publicznoprawnych. Poza zakresem postępowania egzekucyjnego pozostaje postępowanie wierzyciela – stanowi ono etap czynności przedegzekucyjnych⁴. Zaliczane jest do grupy procedur

¹ J. Bról, *Podstawowe kierunki zmian w postępowaniu upadłościowym*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2003, Nr 8, s. 8 i n.; F. Zedler, [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 24; A. Jakubecki, *Prawo upadłościowe i naprawcze ze skorowidzem*, Kraków 2003, s. 2; P. Janda, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, wyd. III, Warszawa 2019, LEX/el. [dostęp: 09.12.2019], Art. 2.

² Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 498 ze zm.), dalej jako: Pr. upadł.

³ Art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1438 ze zm.) – dalej: u.p.e.a.

⁴ Art. 1 pkt 1 w zw. z art. 15 § 1 u.p.e.a.

wykonawczych. Ma za zadanie zapewnić posłuch obowiązkom wynikającym z aktów indywidualnych albo generalnych. W literaturze prawa egzekucyjnego rozróżnia się postępowanie egzekucyjne od egzekucji administracyjnej: „Postępowanie egzekucyjne jest prawnie zorganizowanym ciągiem czynności organu egzekucyjnego i innych podmiotów, mającym na celu urzeczywistnienie konkretnej normy prawnej, ustalonej w tytule egzekucyjnym⁵, przy zastosowaniu prawnych środków przymusu. Egzekucja oznacza zastosowanie przez powołane organy egzekucyjne środków przymusu państwowego w celu wykonania obowiązku określonego w tytule egzekucyjnym. Pojęcie «postępowanie egzekucyjne» wskazuje na aspekt procesowy stosowania przymusu egzekucyjnego, natomiast pojęcie «egzekucja administracyjna» – na jego aspekt materialny”⁶. Postępowanie egzekucyjne jest ciągiem czynności procesowych i egzekucyjnych. Egzekucja administracyjna, będąc jedynie stadium czynności wykonawczych, jest ciągiem czynności egzekucyjnych⁷.

Przeprowadzenie dalszych rozważań byłoby niemożliwe bez określenia momentu wszczęcia postępowania egzekucyjnego i egzekucji administracyjnej. Przepisy administracyjnej ustawy egzekucyjnej obowiązujące do dnia 19.02.2021 r. nie określają *expressis verbis* daty wszczęcia. W dodatku niekonsekwentnie posługują się terminami „egzekucja administracyjna” i „postępowanie egzekucyjne”. W literaturze i orzecznictwie wypracowano pogląd, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego następuje na wniosek wierzyciela i na podstawie wystawionego przez niego tytułu wykonawczego (art. 26 § 1 u.p.e.a.), a gdy wierzyciel jest jednocześnie organem egzekucyjnym – wszczyna on postępowanie z urzędu na podstawie tytułu wykonawczego przez siebie wystawionego (art. 26 § 4 u.p.e.a.). W przypadku, o którym mowa w art. 26 § 1 u.p.e.a., datą wszczęcia postępowania egzekucyjnego jest dzień doręczenia organowi egzekucyjnemu tych dokumentów przez wierzyciela. Gdy zachodzi tożsamość organu egzekucyjnego i wierzyciela (art. 26 § 4 u.p.e.a.), to datą wszczęcia postępowania egzekucyjnego jest dzień sporządzenia tytułu wykonawczego przez wierzyciela będącego jednocześnie organem egzekucyjnym⁸. Od 20.02.2021 r.⁹ moment wszczęcia postępowania egzekucyjnego będzie określony wprost w art. 26 § 3a u.p.e.a. Zgodnie z tym przepisem wszczęcie postępowania egzekucyjnego będzie następowało z chwilą: 1) doręczenia wniosku o wszczęcie

⁵ Tytuł egzekucyjny to materialnoprawna podstawa prawna egzekucji administracyjnej, np. decyzja administracyjna, deklaracja.

⁶ L. Klat-Wertelecka, *Egzekucja administracyjna w praktyce*, Gdańsk 2013, s. 21, zob. *eadem*, *Pojęcie postępowania egzekucyjnego w administracji a pojęcie egzekucji administracyjnej*, „Opolskie Studia Administracyjno-Prawne” 2011, z. IX, s. 11-24.

⁷ Pod pojęciem czynności egzekucyjnych rozumie się wszelkie podejmowane przez organ egzekucyjny działania zmierzające do zastosowania lub zrealizowania środka egzekucyjnego – art. 1a pkt 2 u.p.e.a.

⁸ L. Klat-Wertelecka, *Egzekucja...*, s. 92; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2015 r., I SA/Sz 960/15, Legalis nr 1390447.

⁹ Art. 26 § 3a u.p.e.a. zostanie dodany ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1553).

egzekucji administracyjnej i tytułu wykonawczego organowi egzekucyjnemu, jeżeli wierzyciel nie jest jednocześnie organem egzekucyjnym; 2) nadania tytułowi wykonawczemu klauzuli o skierowaniu tego tytułu do egzekucji administracyjnej, jeżeli wierzyciel jest jednocześnie organem egzekucyjnym; 3) wystawienia tytułu wykonawczego w przypadku przekształcenia zajęcia zabezpieczającego w zajęcie egzekucyjne”. Nastąpi zatem zmiana w określaniu momentu wszczęcia administracyjnego postępowania egzekucyjnego w sytuacji tożsamości wierzyciela i organu egzekucyjnego. Natomiast wszczęcie egzekucji następuje obecnie z chwilą: „doręczenia zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego lub doręczenia dłużnikowi zajętej wierzytelności zawiadomienia o zajęciu wierzytelności lub innego prawa majątkowego, jeżeli to doręczenie nastąpiło przed doręzeniem zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego” (art. 26 § 5 u.p.e.a.). Od 30 lipca 2020 r.¹⁰ art. 26 § 5 u.p.e.a. będzie przewidywał dodatkowo, że wszczęcie egzekucji następuje z chwilą: „podpisania protokołu zajęcia ruchomości przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny, jeżeli to podpisanie nastąpiło przed doręzeniem zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego; wpisu w księdze wieczystej o wszczęciu egzekucji z nieruchomości lub złożenia wniosku o wpis o wszczęciu egzekucji z nieruchomości do zbioru dokumentów, jeżeli ten wpis lub to złożenie nastąpiło przed doręzeniem zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego”.

Głównym celem postępowania egzekucyjnego jest przymusowe doprowadzenie do wykonania obowiązku o charakterze publicznoprawnym. Za cel egzekucji administracyjnej uznaje się wykonanie obowiązków wynikających z decyzji lub postanowień właściwych organów, lub bezpośrednio z przepisów prawa, jeżeli należą do właściwości organów administracji rządowej lub jednostek samorządu terytorialnego¹¹. Dla zrealizowania celu postępowania egzekucyjnego konieczne jest zastosowanie określonych w u.p.e.a. środków egzekucyjnych (zob. art. 1a pkt 12 u.p.e.a.).

Zestawiając ze sobą cele postępowania egzekucyjnego oraz doprowadzenia do przymusowego wykonania obowiązku na podstawie przepisów prawa upadłościowego, można dostrzec, że postępowaniom tym przyświeca wspólne zamierzenie, bowiem chodzi w nich o doprowadzenie do zrealizowania przez zobowiązanego/dłużnika jego obowiązków. Różnica tkwi w sposobie realizacji. W administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym prowadzona jest egzekucja jednostkowa (singularna). Ma za zadanie zaspokoić konkretnego wierzyciela w konkretnej sprawie. Doprowadzenie do przymusowego wykonania obowiązku na podstawie przepisów Prawa upadłościowego posiada charakter egzekucji generalnej (uniwersalnej), która nakierowana jest na zaspokojenie

¹⁰ Zmiana zostanie wprowadzona ustawą z dnia 11 września 2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 2070 ze zm.).

¹¹ L. Klat-Wertelecka, *Egzekucja...*, s. 24.

wszystkich wierzycieli upadłego, zgodnie z zasadami przyjętymi w Pr. upadł.¹² Upadłość może więc być definiowana jako specjalny rodzaj przymusowego zaspokojenia wierzytelności, dopuszczalnego w razie niewypłacalności, lub – wyjątkowo – w razie nadmiernego zadłużenia dłużnika, skierowanego do całego jego majątku¹³. Egzekucja prowadzona przeciwko zobowiązanemu przez niektórych tylko wierzycieli naraża innych na utratę zaspokojenia, jeżeli nie posiadają jeszcze tytułu egzekucyjnego (zwłaszcza wtedy, gdy ich wierzytelności nie są jeszcze wymagalne). Aby tej sytuacji zapobiec i doprowadzić do równomiernego zaspokojenia wszystkich wierzycieli, bez względu na to czy ich wierzytelność jest już wymagalna, czy uzyskali już tytuł egzekucyjny, wprowadzono instytucję upadłości¹⁴. Ze względu na szczególny charakter prawa upadłościowego wobec singularnych postępowań egzekucyjnych przyznaje się mu pierwszeństwo w stosowaniu, bez względu na rodzaj dochodzonej wierzytelności¹⁵.

2. Dopuszczalność przerwania ciągłości administracyjnego postępowania egzekucyjnego

Postępowanie egzekucyjne składa się z logicznie zorganizowanego zespołu instytucji prawnych. Stanowiąc proces, rozwija się stopniowo, według ustalonych prawidłowości, dążąc do osiągnięcia założonego celu. Proces ten powinien stanowić zwarty, konsekwentny ciąg czynności i zdarzeń bez przerw i zahamowań. W każdym postępowaniu powinny być podejmowane działania optymalne, tzn. takie, które zarówno zapobiegają przewlekłości postępowania, jak i chronią interesy jego uczestników. Rolą prawodawcy jest właściwe wyważenie między ciągłością postępowania a ochroną zobowiązanego. Rzeczywistą rękojmię starannego rozważenia sprawy stanowią formy procesowe, mogące niekiedy spowolnić postępowanie, przerywając jego ciągłość. Takie formy procesowe zostały przewidziane m.in. w prawie upadłościowym, którego rozwiązania oddziałują nie tylko na ciągłość prowadzenia postępowania egzekucyjnego, ale nawet na jego dopuszczalność i skuteczność podejmowanych w nim czynności. Mowa tutaj przede wszystkim o art. 39 Pr. upadł. traktującym o oddziaływaniu postępowania zabezpieczającego na etapie poprzedzającym ogłoszenie upadłości na postępowanie egzekucyjne oraz art. 146 Pr. upadł. regulującym wpływ ogłoszenia upadłości na przebieg

¹² Zob. S. Cieślak, *Podział funduszków masy*, Warszawa 2000, s. 12-13; S. Cieślak, *Czynności komornika sądowego w postępowaniu upadłościowym*, „Problemy Egzekucji” 2002, Nr 20, s. 13.

¹³ S. Gurgul, *Prawo upadłościowe i układowe. Komentarz*, Warszawa 2000, s. 5.

¹⁴ Zob. art. 91 Pr. upadł.

¹⁵ Zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 kwietnia 2000 r., I SA/Wr 634/99, cyt. za: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 1 grudnia 2005 r., I SA/Gd 210/03, LEX nr 709348.

postępowań zabezpieczających i egzekucyjnych. Aby wskazać, kiedy mogą być wykorzystane poszczególne instytucje prawne, konieczna jest znajomość etapów postępowania upadłościowego. Można w nim wyróżnić dwie zasadnicze fazy – wstępną, obejmującą postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości, oraz tzw. właściwe postępowanie upadłościowe, rozpoczynające się po uprawomocnieniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości rozpoczyna się z momentem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika, a kończy się wydaniem orzeczenia merytorycznego (postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości) lub formalnego (np. o zwrocie wniosku, odrzuceniu wniosku, umorzeniu postępowania). Drugi etap postępowania upadłościowego rozpoczyna się po ogłoszeniu upadłości dłużnika. Na tym etapie postępowania dochodzi do ustalenia istnienia wierzytelności¹⁶.

3. Dopuszczalność pozostawienia w mocy czynności egzekucyjnych na skutek zabezpieczenia w postępowaniu upadłościowym

Po wszczęciu postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości możliwe jest złożenie wniosku, o którym mowa w art. 36 Pr. upadł. Jego zadaniem jest zabezpieczenie majątku dłużnika, potrzebnego do realizacji właściwego postępowania upadłościowego. Ma ono umożliwić zaspokojenie w jak największym stopniu wszystkich wierzycieli dłużnika, także tych, którzy nie złożyli wniosku o ogłoszenie upadłości. Zakończenie postępowania zabezpieczającego wiąże się z zakończeniem postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości. Wówczas zabezpieczony majątek dłużnika staje się masą upadłości, z której będą zaspokajani wierzyciele¹⁷.

Daleko idące skutki dla postępowania egzekucyjnego mogą zostać wywołane zastosowaniem przez sąd art. 39 Pr. upadł. Zgodnie z jego brzmieniem: „Sąd na wniosek wnioskodawcy, dłużnika lub tymczasowego nadzorcy sądowego może zawiesić postępowanie egzekucyjne oraz uchylić zajęcie rachunku bankowego, jeżeli jest to niezbędne do osiągnięcia celów postępowania upadłościowego. Uchylając zajęcie rachunku bankowego, sąd ustanawia tymczasowego nadzorcę sądowego, jeżeli wcześniej nie został ustanowiony” (art. 39 ust. 1 Pr. upadł). Zawieszenie postępowania w tym przypadku: „Służy wyrównaniu szans wszystkich wierzycieli i odbiera przewagę tym, którzy jako

¹⁶ Zob. I. Gil, *Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości. Etapy postępowania upadłościowego*, [w:] *Postępowanie zabezpieczające na etapie poprzedzającym ogłoszenie upadłości*, Wolters Kluwer, Warszawa 2012, LEX/el [dostęp 21.12.2019] i przywołana tam literatura.

¹⁷ Zob. I. Gil, *Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości. Charakter prawny postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości*, [w:] *Postępowanie...; eadem, Cel i funkcja postępowania zabezpieczającego majątek dłużnika w przypadku ogłoszenia upadłości. Cel postępowania zabezpieczającego w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości*, [w:] *Postępowanie...*

pierwsi uzyskali tytuły egzekucyjne i wszczęli egzekucję”¹⁸. „Zajęcie rachunku bankowego, które może w istotny sposób blokować działalność dłużnika (w szczególności funkcjonowanie prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa), może spowodować nie tylko ograniczenie uzyskiwania dalszych środków na spłatę długów, ale prowadzić ogólnie do umniejszenia majątku dłużnika”¹⁹.

Artykuł 39 Pr. upadł. przewiduje dwie formy zabezpieczenia: 1) zawieszenie postępowania egzekucyjnego, 2) uchylenie rachunku bankowego. Umożliwia już na etapie postępowania zabezpieczającego osiągnięcie skutku, który powstaje dopiero w przypadku ogłoszenia upadłości – zawieszenia postępowania egzekucyjnego w momencie ogłoszenia upadłości, uchylenia zajęcia rachunku bankowego będące skutkiem umorzenia postępowania egzekucyjnego z momentem uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości (art. 146 Pr. upadł.). Zawieszenie prowadzenia egzekucji z rachunku bankowego, a nawet uchylenie dokonanego zajęcia sprawia, że dłużnik odzyskuje swobodę w zakresie dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku bankowym²⁰. Zarówno jedna, jak i druga forma zmierzają do zachowania majątku dłużnika dla ewentualnego podziału między wszystkich uczestników postępowania upadłościowego. Zabezpieczenie w postaci zawieszenia postępowania egzekucyjnego jest skuteczne zarówno wobec egzekucji sądowej, jak i egzekucji administracyjnej²¹.

Z punktu widzenia administracyjnych organów egzekucyjnych oraz wierzycieli publicznoprawnych najistotniejsze jest, od kiedy zabezpieczenie na podstawie art. 39 Pr. upadł. jest skuteczne, co należy uczynić z wyegzekwowanymi przed zabezpieczeniem należnościami, kiedy ustaje przyczyna zawieszenia postępowania oraz jakie konsekwencje dla administracyjnego postępowania egzekucyjnego pociąga za sobą każdy z rodzajów zabezpieczenia.

Zabezpieczenie w postaci zawieszenia postępowania egzekucyjnego zostaje ustanowione z chwilą wydania w tym przedmiocie postanowienia. Ponieważ postanowienia takie wydawane są najczęściej na posiedzeniu niejawnym (zob. art. 27 ust. 1 Pr. upadł.), stają się one skuteczne z chwilą podpisania ich sentencji²². Postanowienie to doręczane

¹⁸ P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2020, LEX/el. [dostęp: 27.12.2019], Art. 39.

¹⁹ W. Głodowski, *Wpływ postępowania upadłościowego na sądowe postępowanie egzekucyjne*, [w:] I. Gil, A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska (red.), *Zadłużenie i niewypłacalność dłużnika. Wybrane aspekty postępowania zabezpieczającego, egzekucyjnego, restrukturyzacyjnego i upadłościowego w polskim systemie prawnym*, Sopot 2018, s. 74.

²⁰ I. Gil, *Inne sposoby zabezpieczeń majątku dłużnika*, [w:] *Postępowanie...*

²¹ P. Janda, *op. cit.*, Art. 39.

²² Zob. art. 360 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1460 ze zm.) – dalej: k.p.c.: „Postanowienia stają się skuteczne w takim zakresie i w taki sposób, jaki wynika z ich treści, z chwilą ogłoszenia, a jeżeli ogłoszenia nie było – z chwilą podpisania sentencji”.

jest przez sąd wierzycielowi prowadzącemu egzekucję oraz organowi egzekucyjnemu (art. 39 ust. 3 Pr. upadł.). „Zawieszeniu podlegają tylko postępowania egzekucyjne indywidualnie wskazane postanowieniem sądu. Za niedopuszczalne należy uważać ogólnikowe wstrzymanie wszelkich postępowań egzekucyjnych prowadzonych przeciwko dłużnikowi”²³. Wszczęcie kolejnego postępowania egzekucyjnego, pomimo iż inne postępowania zostały zawieszone, jest więc dopuszczalne²⁴.

Byt wyegzekwowanych w postępowaniu egzekucyjnym wierzytelności zależy od rodzaju zabezpieczenia. Postanowienie sądu upadłościowego o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego wywołuje skutki tożsame z zawieszeniem postępowania uregulowanym w przepisach Działu I rozdziału 4 u.p.e.a., co oznacza, że zawieszenie to nie wpływa na dokonane już czynności egzekucyjne. Organ egzekucyjny nie wydaje jednak postanowienia o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 56 § 3 u.p.e.a. Skutek zawieszenia nastąpił bowiem w wyniku postanowienia sądu. Jeżeli sąd zawiesi postępowanie egzekucyjne, wówczas sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym pozostają w dyspozycji organu egzekucyjnego do czasu uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości (zob. art. 146 ust. 2 Pr. upadł.). Sumy uzyskane przed dniem zawieszenia postępowania egzekucyjnego służą zaspokojeniu egzekwowanych należności. P. Zimmerman wyraził pogląd, wedle którego: „Zawieszenie takiej egzekucji ma ten skutek, że utrzymuje się zabezpieczenie co do kwot, które wpłynęły na rachunek do dnia zawieszenia postępowania, natomiast pozostałymi kwotami dłużnik powinien móc swobodnie dysponować”. Autor zastrzegł przy tym, że: „w praktyce komornicy odmawiali wydawania dłużnikowi również kwot, które wpłynęły na rachunek zajęty już po zawieszeniu egzekucji”²⁵. Należy pamiętać, że środki finansowe uzyskane w trakcie egzekucji, a jeszcze fizycznie nierozdysponowane przez organ egzekucyjny, pozostają w jego władaniu do czasu upadku zabezpieczenia. W przypadku ogłoszenia upadłości zobowiązanego organ ten ma obowiązek przekazać je syndykowi²⁶. W istocie analogicznie wygląda to w praktyce administracyjnych organów egzekucyjnych, gdzie bank po zajęciu rachunku bankowego i wkładu oszczędnościowego przelewa środki na rachunek organu egzekucyjnego. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego skutkuje brakiem możliwości podejmowania nowych czynności egzekucyjnych, jednakże dokonane czynności pozostają w mocy (art. 58 § 1 u.p.e.a.). Organ egzekucyjny realizując dyspozycję art. 58 § 1 u.p.e.a., ma zasadniczo dwie możliwości

²³ A. Marciniak, *Stosunek postępowania egzekucyjnego w sprawach cywilnych do postępowania upadłościowego i naprawczego*, [w:] A. Marciniak, *Sądowe postępowanie egzekucyjne*, Warszawa 2011, LEX/el. [dostęp: 27.12.2019].

²⁴ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 3 kwietnia 2012 r., I SA/Gd 168/12, Legalis nr 499228.

²⁵ P. Zimmerman, *op. cit.*, Art. 39.

²⁶ Zob. W. Głodowski, *op. cit.*, s. 76.

postępowania. Pierwsza polega na niezawiadomieniu banku o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego. Wówczas rachunek bankowy zajęty przed zawieszeniem postępowania egzekucyjnego pozostaje nadal zajęty, zobowiązany nie może dokonywać z niego wypłat²⁷, a środki zgromadzone lub wpływające na rachunek bankowy nadal są przelewane na rachunek organu egzekucyjnego. Organ egzekucyjny nie zaspokaja jednak należności, tylko przechowuje środki pieniężne w depozycie. Drugi sposób postępowania polega na tym, że organ egzekucyjny zawiadamia bank o wstrzymaniu zajęcia ze względu na zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Wówczas bank co do zasady nie przelewa organowi egzekucyjnemu pieniędzy z rachunku bankowego, ale też nie wypłaca ich zobowiązanemu. Trudno więc przystać na możliwość dysponowania przez zobowiązanego kwotami, które wpłynęły na zajęty rachunek bankowy po zawieszeniu postępowania egzekucyjnego. Aby na to pozwolić, konieczne jest wprowadzenie odrębnej instytucji prawnej, takiej jak zwolnienie spod egzekucji składników majątkowych zobowiązanego, wyłączenie zakazu wypłat wierzytelności z rachunku bankowego ze względu na zawieszenie postępowania egzekucyjnego na skutek zabezpieczenia w postępowaniu upadłościowym bądź uchylenie zajęcia rachunku bankowego. Wybór spośród zaproponowanych rozwiązań nie jest obojętny, bowiem niesie za sobą odmienne konsekwencje.

Polski ustawodawca zdecydował się na zabezpieczenie poprzez uchylenie zajęcia rachunku bankowego. W piśmiennictwie dopuszczalność uchylenia zajęcia rachunku bankowego w ramach postępowania zabezpieczającego, o którym mowa w art. 39 ust. 1 Pr. upadł., uzasadnia się ochroną celu postępowania upadłościowego, którym jest zachowanie dotychczasowego przedsiębiorstwa dłużnika (art. 2 ust. 1 Pr. upadł.). W przeciwnym wypadku dłużnik nie miałby możliwości dysponowania kwotami, które wpłynęły na jego rachunek bankowy po dniu zawieszenia postępowania egzekucyjnego²⁸. Dokonanie tego rodzaju zabezpieczenia nie posiada samoistnego charakteru. Dla skuteczności wniosku o uchylenie zajęć z rachunków bankowych konieczne jest bowiem również złożenie przez dłużnika wniosku o zawieszenie postępowania egzekucyjnego²⁹. W tym miejscu należy określić konsekwencje uchylenia czynności egzekucyjnej.

Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji przewiduje zasadniczo dwa rodzaje uchylenia czynności egzekucyjnej. Pierwszy pojawia się w sytuacji, gdy czynność taka została dokonana z naruszeniem prawa. Nie powinna być zaistnieć. Drugi występuje wówczas, gdy była dopuszczalna, zgodna z prawem. Na skutek pewnych okoliczności została jednak uchylona (zob. np. art. 58 § 2, art. 62f u.p.e.a.). Pierwszy rodzaj uchylenia czynności egzekucyjnej występuje m.in. w sytuacji umorzenia

²⁷ Z zastrzeżeniem wyjątków, o których mowa m.in. w art. 13, art. 58 § 1 u.p.e.a. oraz art. 81 § 4 u.p.e.a.

²⁸ P. Janda, *op. cit.*, art. 39.

²⁹ A. Malmuk-Cieplak, *Wpływ postępowania upadłościowego na postępowanie egzekucyjne*, „Polski Proces Cywilny” 2015, Nr 3, s. 389.

postępowania egzekucyjnego (art. 60 § 1 u.p.e.a.), uwzględnienia skargi na czynność egzekucyjną (art. 54 § 5a u.p.e.a.). Uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych wskutek umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 59 § 1 pkt 1-8 i 10 u.p.e.a. niweczy skutki wywołane przez te czynności, wiąże się z wyeliminowaniem środków egzekucyjnych podjętych w ramach tych czynności oraz przywróceniem stanu istniejącego przed zastosowaniem środków egzekucyjnych, z zastrzeżeniem wyjątków określonych w art. 60 § 1 zdanie drugie u.p.e.a. Skutkiem umorzenia postępowania egzekucyjnego z ww. przyczyn winno być – co do zasady – zniweczenie skutków wywołanych przez te czynności w sferze kosztów egzekucyjnych (przywrócenie stanu, jaki istniał przed dokonaniem czynności egzekucyjnych). Celem przywrócenia stanu faktycznego, który miał miejsce przed wszczęciem egzekucji, należy zwrócić zobowiązaniem wyegzekwowane od niego koszty egzekucyjne³⁰. Drugi rodzaj uchylenia czynności egzekucyjnych, o którym mowa w art. 58 § 2 u.p.e.a., pojawia się wówczas, gdy dojdzie do zawieszenia postępowania egzekucyjnego, a uchylenie czynności jest uzasadnione ważnym interesem zobowiązanego, interes wierzyciela nie stoi temu na przeszkodzie, a osoby trzecie na skutek tych czynności nie nabyły praw. Relewantne jest, że uchylenie dokonanych czynności nie powoduje umorzenia należnych za nie kosztów egzekucyjnych, co zostało wyrażone *expressis verbis* w art. art. 58 § 2 u.p.e.a.

Porównując ze sobą konstrukcję przepisów u.p.e.a. oraz Pr. upadł., wydaje się, że uchylenie zajęcia rachunku bankowego, o którym mowa w art. 39 Pr. upadł., bliższe jest uchyleniu czynności egzekucyjnej na podstawie art. 58 § 2 u.p.e.a. Zarówno w jednym, jak i drugim przypadku w momencie dokonywania czynności egzekucyjnej była ona dopuszczalna, zgodna z prawem. W późniejszym czasie doszło jednak do jej uchylenia ze względu na motywy, o których mowa w tych przepisach. Sugerowałoby to, że uchylenie przez sąd zajęcia rachunku bankowego na podstawie art. 39 Pr. upadł. wywołuje jedynie skutki na przyszłość (*ex nunc*), a w konsekwencji nie niweczy skutków wywołanych przez te czynności w sferze kosztów egzekucyjnych. Koszty te są więc należne.

Po przeanalizowaniu treści art. 39 Pr. upadł. okazuje się, że nic bardziej mylnego. O ile przyjęcie powyższej wykładni dopuszczalne byłoby ze względu na kryterium dopuszczalności i prawidłowości dokonania czynności egzekucyjnej, o tyle nie pozwala na to literalne brzmienie przepisów oraz istota uchylenia czynności egzekucyjnych. Należy bowiem przyjąć, że jeżeli uchylenie czynności egzekucyjnej wywołuje skutki *ex tunc*, stanowi ono jakby stwierdzenie, że nie powinna ona w ogóle zaistnieć, a w konsekwencji nie powinny również zostać naliczone za nią koszty. Taką wykładnię art. 39 Pr. upadł., wedle której koszty za dokonanie zajęcia rachunku bankowego są nienależne, należy

---

³⁰ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 14 listopada 2018 r., III SA/Wr 342/18, LEX nr 2590187.

więc uznać za zgodną z wolą prawodawcy. Gdyby jego zapatrywania były inne, to w inny sposób skonstruowałby przepis, wskazując wprost, że skutki uchylecia czynności egzekucyjnej są w danym przypadku odmienne (tak jak np. w art. 58 § 2 u.p.e.a.).

Uznanie powyższej wykładni za zgodną z wolą prawodawcy nie oznacza bezwzględnego zaakceptowania jej słuszności. Ocena, czy pozwolenie zobowiązanemu na dysponowanie środkami znajdującymi się na zajętych rachunku bankowym, wymaga zniweczenia skutków zastosowania środka egzekucyjnego przez organ egzekucyjny, musi zostać poprzedzona przedstawieniem konsekwencji ogłoszenia upadłości dla administracyjnego postępowania egzekucyjnego.

Zgodnie z art. 43 Pr. upadł. zabezpieczenia pod postacią zawieszenia postępowania egzekucyjnego oraz uchylecia zajęcia rachunku bankowego upadają z dniem ogłoszenia upadłości. Upadek zabezpieczenia może również nastąpić w przypadku cofnięcia wniosku o ogłoszenie upadłości i w związku z tym umorzenia postępowania, odrzucenia takiego wniosku lub jego oddalenia³¹. W przypadku odrzucenia bądź oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości zabezpieczenia te upadają z momentem uprawomocnienia się orzeczenia³². Stanowi to podstawę do podjęcia zawieszzonego postępowania egzekucyjnego.

4. Wpływ ogłoszenia upadłości na przebieg administracyjnego postępowania egzekucyjnego

Zasadą jest, że samo złożenie wniosku i nadanie biegu postępowaniu o ogłoszenie upadłości nie ma wpływu na dopuszczalność wszczęcia administracyjnego postępowania egzekucyjnego ani na tok toczących się już postępowań egzekucyjnych. Zgodnie bowiem z art. 146 ust. 1 Pr. upadł. dopiero ogłoszenie upadłości pociąga za sobą konsekwencje dla postępowania egzekucyjnego. Z tego względu dla respektowania przez organ egzekucyjny skutków upadłości niezbędny jest sprawny i niezwłoczny obieg informacji o upadłości. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości sąd wydaje wówczas, gdy uwzględni wniosek o ogłoszenie upadłości. Jest ono skuteczne i wykonalne z dniem jego wydania, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej (art. 51 ust. 2 Pr. upadł.). „Data wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości jest datą upadłości. W przypadku wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości po ponownym rozpoznaniu sprawy w następstwie uchylecia postanowienia przez sąd drugiej instancji za datę upadłości uważa się datę wydania pierwszego postanowienia o ogłoszeniu upadłości” (art. 52 Pr. upadł.). Informację o ogłoszeniu upadłości organy egzekucyjne mogą czerpać z wielu źródeł. Zgodnie z art. 53 ust. 1 Pr. upadł.: „Postanowienie o ogłoszeniu upadłości obwieszcza się”.

³¹ Zob. W. Głodowski, *op. cit.*, s. 80.

³² A. Malmuk-Cieplak, *op. cit.*, s. 391.

Obwieszczenia postanowienia do czasu wejścia w życie przepisów o Krajowym Rejestrze Zadłużonych³³ dokonuje się w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. „O ogłoszeniu upadłości powiadamia się właściwą izbę administracji skarbowej i właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a także znane sądowni organy egzekucyjne prowadzące postępowania egzekucyjne przeciwko upadłemu. Powiadomienie organów egzekucyjnych następuje w dniu ogłoszenia upadłości i dokonuje się go przy zastosowaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, w szczególności przez telefon, faks lub pocztę elektroniczną” (art. 53 ust. 5 Pr. upadł.). O ile organy egzekucyjne wymienione w powyższym przepisie, czyli właściwa izba administracji skarbowej oraz właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych są zawsze powiadamiane, o tyle inne administracyjne organy egzekucyjne, o których mowa w art. 19 i 20 u.p.e.a., takie jak prezydent miasta na prawach powiatu³⁴, muszą często samodzielnie przeglądać Monitor Sądowy i Gospodarczy. Przy bardzo dużej liczbie prowadzonych spraw zdarza się, że zbyt późno dotrze do nich informacja o upadłości. Konsekwencje tego zostaną opisane w dalszej części opracowania.

Przepis art. 146 Pr. upadł. reguluje szczególne przypadki zawieszenia i umorzenia administracyjnego postępowania egzekucyjnego, o których mowa w art. 56 § 1 pkt 5 i art. 59 § 1 pkt 10 u.p.e.a. Art. 146 § 1 głosi, że: „Postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku wchodzącego w skład masy upadłości, wszczęte przed dniem ogłoszenia upadłości, ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości. Postępowanie to umarza się z mocy prawa po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości”. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości staje się prawomocne, jeśli nie będzie przysługiwał od niego środek odwoławczy w postaci zażalenia. Chodzi zatem o tzw. prawomocność formalną³⁵.

Przyjmuje się, że przyczynami zarówno zawieszenia, jak i umorzenia postępowania egzekucyjnego jest wystąpienie przeszkód uniemożliwiających jego dalsze prowadzenie. Chodzi tu o przeszkody, które pojawiły się już w toku postępowania egzekucyjnego³⁶. Jeżeli przeszkody te posiadają charakter przemijający, są możliwe do przewyciężenia, to wówczas zachodzi konieczność jedynie zawieszenia postępowania egzekucyjnego, którego istota polega na przerwaniu na czas określony ciągłości tego

---

³³ Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (Dz. U. z 2019 r., poz. 55 ze zm.) w Krajowym Rejestrze Zadłużonych umieszcza się m.in. informację o ogłoszeniu upadłości. Przepis ten ma wejść w życie 1 grudnia 2020 r.

³⁴ Art. 19 § 2 u.p.e.a. w zw. z art. 87 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm.).

³⁵ A. Grela, *Wpływ ogłoszenia upadłości na postępowanie egzekucyjne*, [w:] I. Gil., A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska, *op. cit.*, s. 120.

³⁶ Zob. R. Hauser, Z. Leoński, *Art. 56*, [w:] R. Hauser, A. Skoczylas (red.), *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 279.

postępowania, w związku z wystąpieniem przeszkód do jego dalszego prowadzenia, a samo zawieszenie postępowania następuje na czas niezbędny do usunięcia tych przeszkód³⁷. Zawieszenie oznacza zakaz dokonywania dalszych czynności egzekucyjnych, tj. czynności, które powinny być podjęte w normalnym toku egzekucji. Czynności egzekucyjne podjęte przed zawieszeniem postępowania egzekucyjnego pozostają w mocy³⁸. Trwały charakter przeszkód ujawnionych toku postępowania egzekucyjnego przesądza o konieczności jego umorzenia. Przeszkody te skutkują definitywnym zahamowaniem czynności procesowych oraz stanowią o konieczności zakończenia postępowania bez zrealizowania jego zasadniczego celu³⁹, bowiem jego osiągnięcie staje się niemożliwe lub nieaktualne⁴⁰. Za istotę umorzenia administracyjnego postępowania egzekucyjnego uchodzi jego przerwanie, uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych oraz rozstrzygnięcie o nieprowadzeniu już postępowania⁴¹. Przyczyny umorzenia postępowania mogą mieć charakter pierwotny albo wtórny. Pierwotny wówczas, gdy istniały jeszcze przed wszczęciem postępowania, ale je przeoczono lub nie były znane. Wtórny wtedy, gdy zdarzenia stanowiące przeszkodę w dalszym prowadzeniu postępowania nastąpiły w jego toku⁴². Przesłanki zawieszenia postępowania egzekucyjnego są w znacznej mierze następstwem pojawienia się przyczyn czasowej niedopuszczalności postępowania egzekucyjnego. Trwała niedopuszczalność tego postępowania implikuje zaistnienie przesłanek umorzenia postępowania egzekucyjnego⁴³.

Z treści art. 146 Pr. upadł. stanowiącego *lex specialis* wobec przepisów u.p.e.a. wynika, że zawieszenie postępowania egzekucyjnego oraz jego umorzenie następuje z mocy prawa. Oznacza to, że nie ma potrzeby wydawania przez organ egzekucyjny postanowienia o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego⁴⁴. Odmienne zdanie wypowiedział m.in. WSA w Łodzi, stwierdzając, że: „Nawet zawieszenie postępowania egzekucyjnego, które następuje z mocy prawa, wymaga wydania przez organ egzekucyjny postanowienia w tym przedmiocie. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego z mocy prawa oznacza, że sam ustawodawca decyduje wprost o zawieszeniu, przez co takie

³⁷ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 3 grudnia 2010 r., I SA/Lu 584/10, Legalis nr 340038.

³⁸ A. Marciniak, *op. cit.*

³⁹ J. Borkowski, [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, R. Mastalski, J. Zubrzycki, *Ordynacja podatkowa – komentarz*, Wrocław 2005, s. 768.

⁴⁰ Zob. J. Jodłowski, Z. Resich, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 1987, s. 326.

⁴¹ Zob. R. Hauser, Z. Leoński, *Art. 59*, [w:] R. Hauser, A. Skoczyła (red.), *op. cit.*, s. 287.

⁴² J. Borkowski, [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, R. Mastalski, J. Zubrzycki, *op. cit.*, s. 677.

⁴³ Zob. L. Klat-Wertelecka, *Niedopuszczalność egzekucji administracyjnej*, Wrocław 2009, s. 223.

⁴⁴ Zob. G. Julke, *Wpływ ogłoszenia upadłości na dochodzenie przelanej wierzytelności. Skutki ogłoszenia upadłości*, [w:] I. Gil, J. Kruczałak-Jankowska, A. Machnikowska, E. Marszałkowska-Krześ (red.), *op. cit.*; P. Zimmerman, *op. cit.*, Art. 146; P. Feliga, *Wpływ ogłoszenia upadłości na przebieg postępowań zabezpieczających i egzekucyjnych*, [w:] A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz (red.), *System Prawa Handlowego, t. 6. Prawo restrukturyzacyjne i własnościowe*, Warszawa 2020, s. 747.

zawieszenie nie jest czynnością organu egzekucyjnego, co w konsekwencji oznacza, iż postanowienie takie miałyby charakter deklaratoryjny. Niemniej jednak jego wydanie jest nieodzowne, gdyż doręczenie postanowienia zapewnia możliwość weryfikacji poprzez wniesienie zażalenia i ewentualnie skargi do sądu administracyjnego⁴⁵. Postulat potwierdzenia skutku zawieszonoego z mocy prawa postępowania egzekucyjnego pojawia się również w doktrynie. Uzasadnia się go poprawą jasności stanu postępowania i momentu zawieszenia lub umorzenia postępowania egzekucyjnego, albowiem moment powstania określonego skutku wynikałby z treści postanowienia⁴⁶. Rozwiązanie takie przenosi się nawet do rozwiązań normatywnych. Od 30 lipca 2020 r. następujące z mocy prawa zawieszenie postępowania egzekucyjnego na skutek wniesionych zarzutów będzie obligatoryjnie potwierdzane postanowieniem o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego (art. 35 § 1 w zw. art. 56 § 3 u.p.e.a.). Obecnie nie wydaje się w takim przypadku odrębnego postanowienia⁴⁷.

Za cel przepisu art. 146 Pr. upadł. stawia się wstrzymanie toczącej się egzekucji. W miejsce dokonywania czynności egzekucyjnych prowadzących do wyegzekwowania od dłużnika należności przypadających wierzycielom prowadzącym egzekucję wprowadza się czynności prowadzące do likwidacji majątku zobowiązanego (upadłego) i zaspokojenia wierzycieli w trybie postępowania upadłościowego⁴⁸.

Omawiając zakres wpływu art. 146 Pr. upadł. na postępowanie egzekucyjne, należy nakreślić, czym jest masa upadłości, określić, jakiego rodzaju obowiązków przepis ten dotyczy oraz w jaki sposób można doprowadzić do ich realizacji, czy zakaz wszczynania postępowania egzekucyjnego odnosi się wyłącznie do wierzytelności powstałych przed ogłoszeniem upadłości, czy również do powstałych już po jej ogłoszeniu, a także jaki jest byt sum uzyskanych w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym.

„W skład masy upadłości wchodzi majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego, z wyjątkami określonymi w art. 63-67a” (art. 62 Pr. upadł.). Masę upadłości tworzy także spadek otwarty po dniu ogłoszenia upadłości, do którego powołany został upadły, oraz spadek otwarty przed dniem ogłoszenia upadłości, jeżeli do chwili jej ogłoszenia nie upłynął jeszcze termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku i powołany spadkobierca oświadczenia takiego nie złożył (art. 119 ust. 1 i 2 Pr. upadł.), a także majątek wspólny małżonków w razie ogłoszenia upadłości jednego z małżonków

⁴⁵ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 11 stycznia 2017 r., III SA/Łd 743/16, LEX nr 2198268.

⁴⁶ Zob. G. Julke, *op. cit.*

⁴⁷ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 27 kwietnia 2016 r., III SA/Wr 1309/15, LEX nr 2096398

⁴⁸ *Ibidem.*

(art. 124 ust. 1 Pr. upadł.). Masa upadłości stanowi część majątku upadłego przeznaczoną na zaspokojenie wierzycieli upadłego w postępowaniu upadłościowym, co następuje wyłącznie przez likwidację masy upadłości, czyli spieniężenie majątku upadłego (art. 306–334 Pr. upadł.) i podział funduszków masy upadłości (art. 335–341 Pr. upadł.)⁴⁹.

Przedmiotem administracyjnego postępowania egzekucyjnego mogą być zarówno obowiązki o charakterze pieniężnym, jak i obowiązki o charakterze niepieniężnym. Artykuł 146 ust. 1 Pr. upadł. nie wskazuje literalnie, której kategorii postępowań egzekucyjnych dotyczy. Zawęża jednak zakres stosowania do postępowań egzekucyjnych skierowanych do majątku wchodzącego w skład masy upadłości, o której mowa wyżej. Nie ulegają więc zawieszeniu ani umorzeniu postępowania skierowane do rzeczy i praw niewchodzących w skład masy upadłości, także rzeczy i prawa wyłączone z masy upadłości na podstawie art. 63 ust. 2, art. 315 ust. 1, art. 334 ust. 1 Pr. upadł. przez sędziogo-komisarza lub zgromadzenie wierzycieli⁵⁰. Za zbędne uznaje się więc prowadzenie jakichkolwiek postępowań egzekucyjnych po ogłoszeniu upadłości, niezależnie od tego, czy chodzi o egzekucję świadczeń pieniężnych, czy niepieniężnych⁵¹.

Postępowanie upadłościowe, jako egzekucja uniwersalna, jest egzekucją należności pieniężnych. Zawiera szczegółowe unormowania sposobu zgłaszania i ustalania tych wierzytelności. W celu uzyskania zaspokojenia wierzytelności osobistej w postępowaniu upadłościowym należy dokonać zgłoszenia wierzytelności, o którym mowa w art. 236 i nast. Pr. upadł. „Zaspokojenie wierzyciela w postępowaniu upadłościowym odbywa się na drodze proporcjonalnego podziału majątku w ramach kategorii zaspokojenia (wyjątkiem jest zaspokojenie w drodze układu)”⁵². Kolejność zaspokajania wierzycieli została określona w Części I, Tytule VIII, Dziale II Pr. upadł. Następnie sporządza się plan podziału (art. 347 Pr. upadł.) oraz wykonuje go niezwłocznie po zatwierdzeniu (art. 352 Pr. upadł.). Wykonując plan podziału, syndyk wydaje wierzycielowi należną mu kwotę lub przelewa ją na rachunek bankowy wierzyciela (art. 353 ust. 1 Pr. upadł.). Przeprowadzenie postępowania upadłościowego nie zawsze oznacza, że sumy w nim uzyskane wystarczą na zaspokojenie wszystkich wierzycieli.

Skoro ogłoszenie upadłości nie pozwala na przymusowe doprowadzenie do wykonania obowiązku o charakterze niepieniężnym w postępowaniu egzekucyjnym (takich jak obowiązek działania, zaniechania działania, znoszenia), to należy założyć, że do ich realizacji dojdzie w postępowaniu upadłościowym. Postępowanie to nie określa jednak wprost, w jaki sposób miałyby to nastąpić. Nie jest ono bowiem w ogóle pomyślane dla

⁴⁹ P. Feliga, *op. cit.*, s. 887.

⁵⁰ W. Głodowski, *op. cit.*, s. 83.

⁵¹ Zob. S. Gurgul, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2018, Legalis/el. [dostęp: 03.01.2020], Art. 146.

⁵² P. Zimmerman, *op. cit.*, Art. 236.

zaspokajania tych wierzytelności i brak tu jakichkolwiek mechanizmów służących temu celowi. Niewykonanie zobowiązań niepieniężnych jest bez znaczenia dla ogłoszenia upadłości⁵³. Projektując nowelizację art. 146 Pr. upadł., która zakres zastosowania tego przepisu rozciągnęła również na obowiązki niepieniężne⁵⁴, ustawodawca uzasadnił, że: „jeżeli postępowanie nie dotyczy wierzytelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości, to syndyk jest zobowiązany do spełnienia obowiązku wynikającego z tytułu wykonawczego, którym dysponuje wierzyciel”⁵⁵. W modelu idealnym syndyk uczyni to dobrowolnie. Truizmem jest jednak, że obowiązek niezabezpieczony sankcją staje się martwy. Konieczne staje się więc odnalezienie rozwiązań prawnych innych niż egzekucja, nakłaniających w razie potrzeby syndyka do wykonania obowiązku. Ich przeglądu dokonał A. Jakubecki, wymieniając przepisy o nadzorze sędziego-komisarza nad syndykiem (art. 152 ust. 1 Pr. upadł.), upomnienie syndyka oraz nałożenie na niego grzywny przez sędziego-komisarza, odpowiedzialność dyscyplinarną syndyka, możliwość odwołania go z funkcji (art. 170 Pr. upadł.) oraz istnienie jego odpowiedzialności odškodowawczej (art. 160 ust. 3 Pr. upadł.). Autor zajął również stanowisko, że: „za niedopuszczalną należałoby uważać prowadzoną przeciw syndykowi egzekucję wydania rzeczy wchodzącej w skład masy upadłości. Brak natomiast przeszkód, jeśli chodzi o kontynuowanie i wszczynanie postępowań egzekucyjnych dotyczących zaniechania lub nieprzeszkadzania czynności wierzyciela oraz wykonania przez syndyka czynności niezastępowalnej”⁵⁶.

Odpowiadając na pytanie, czy zakaz wszczynania postępowania egzekucyjnego odnosi się wyłącznie do wierzytelności powstałych przed ogłoszeniem upadłości, czy również do powstałych już po jej ogłoszeniu, należy uznać, że egzekucja świadczeń pieniężnych skierowana do składników masy upadłości jest niedopuszczalna niezależnie od tego, czy chodzi o należność powstałą przed, czy po ogłoszeniu upadłości⁵⁷.

Zgodnie z art. 146 ust. 2 Pr. upadł.: „Sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym, a jeszcze niewydane, przelewa się do masy upadłości po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości”. Jeżeli wydanie wierzycielowi sum

⁵³ A. Jakubecki, *Ogłoszenie upadłości a dopuszczalność postępowania egzekucyjnego w świetle znowelizowanego prawa upadłościowego*, [w:] T. Ereciński, J. Gudowski, M. Pazdan, M. Tomalak (red.), *Ius est a iustitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, Warszawa 2017, LEX/el. [dostęp: 03.01.2020].

⁵⁴ Z normy wyrażonej w art. 146 ust. 4 zd. 1 p.u.n. w brzmieniu nadanym po nowelizacji z 2009 r., a przed 1 stycznia 2016 r. wynikało, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego mającego za przedmiot świadczenie niepieniężne, choćby było skierowanego do składnika masy upadłości, było w pełni dopuszczalne – zob. S. Cieślak, *Wpływ postępowania upadłościowego na postępowania w sprawach gospodarczych*, „Palestra” 2008, nr 9-10, s. 24.

⁵⁵ Zob. projekt ustawy – Prawo restrukturyzacyjne, druk sejm. nr 2824, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2824> [dostęp: 03.01.2020].

⁵⁶ A. Jakubecki, *Ogłoszenie...*

⁵⁷ *Ibidem*.

uzyskanych w egzekucji nastąpiło przed dniem ogłoszenia upadłości, na wierzycielu nie ciąży obowiązek przekazania ich do masy upadłości⁵⁸. „Powołanie się na wydanie wyegzekwowanych sum nie może dotyczyć sytuacji, gdy do ich wyegzekwowania, a nie tylko przelania, doszło już po ogłoszeniu upadłości”⁵⁹. Przekazanie dotyczy całych sum uzyskanych bez prawa dokonywania przez organ egzekucyjny jakichkolwiek potrąceń⁶⁰, również kosztów egzekucyjnych⁶¹. Przepis art. 146 ust. 2 Pr. upadł. rozdziela uzyskanie określonych kwot przez organ egzekucyjny od wydania ich wierzycielowi. O ile określenie momentu wydania sum wierzycielowi nie będącemu jednocześnie organem egzekucyjnym nie stanowi większego problemu, to zastanawiać może, kiedy następuje wydanie sum w przypadku, gdy administracyjny organ egzekucyjny i wierzyciel to ten sam podmiot (np. prezydent miasta na prawach powiatu). Mając na uwadze, że organ taki egzekwuje obowiązki na swoją rzecz, należy uznać, że wydanie sum wierzycielowi jest tożsame z momentem ich uzyskania (wyegzekwowania). Do masy powinny być więc przelane wyłącznie kwoty uzyskane (wyegzekwowane) przez organ egzekucyjny będący jednocześnie wierzycielem po zawieszeniu postępowania egzekucyjnego (choćby w dniu ogłoszenia upadłości)⁶².

Artykuł 146 ust. 2a Pr. upadł. reguluje i wyjaśnia zasady postępowania z sumami uzyskanymi ze sprzedaży w postępowaniu egzekucyjnym składników majątkowych obciążonych rzeczowo. Zgodnie z tym przepisem: „Sumy uzyskane ze sprzedaży w postępowaniu egzekucyjnym składników majątkowych obciążonych rzeczowo traktuje się w postępowaniu upadłościowym jak sumy uzyskane z likwidacji obciążonych rzeczowo składników masy upadłości”.

Zgodnie z art. 146 ust. 1 zdanie trzecie Pr. upadł.: „Zawieszenie postępowania egzekucyjnego nie stoi na przeszkodzie przysądzeniu własności nieruchomości, jeżeli przybicia prawomocnie udzielono przed ogłoszeniem upadłości, a nabywca egzekucyjny wpłaci w terminie cenę nabycia”. Przepis ten odnosi się także do przybicia (art. 111m

---

⁵⁸ A. Jakubecki, *Art. 146*, [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2011, wyd. III, LEX/el. [dostęp: 03.01.2020].

⁵⁹ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 stycznia 2012 r., II FSK 1182/10, LEX nr 1113567.

⁶⁰ A. Malmuk-Cieplak, *op. cit.*, s. 389.

⁶¹ Zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 marca 2006 r., II FSK 400/05, Legalis nr 825011. Koszty egzekucyjne zgodnie z art. 342 Pr. upadł. należą do kategorii II.

⁶² Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 4 lutego 2010 r., I SA/Gd 921/09, LEX nr 614199; por. P. Miłek, *Ogłoszenie upadłości a administracyjne postępowanie egzekucyjne*, „Monitor Prawniczy” 2001, Nr 2, s. 84, który zajął stanowisko, zgodnie z którym: „skoro nie można uznać za skuteczne wydanie sum uzyskanych w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym, w przypadku gdy organ egzekucyjny jest jednocześnie wierzycielem z tytułu należności Skarbu Państwa (do chwili ukończenia tego postępowania), to w myśl powołanego przepisu, do masy winny zostać wydane także środki uzyskane w wyniku tego postępowania, w tym także i te, które zostały uzyskane przed ogłoszeniem upadłości”; por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 stycznia 2012 r., II FSK 1182/10, LEX nr 1113567.

u.p.e.a.) i przyznania własności nieruchomości (art. 112 § 1 u.p.e.a.) w toku postępowania egzekucyjnego w administracji⁶³.

Stosownie do art. 61 Pr. upadł. z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości, w związku z czym, stosownie do art. 146 ust. 3 Pr. upadł., egzekucja z niego jest niedopuszczalna.

Artykuł 29 § 1 u.p.e.a. nakłada na organ egzekucyjny powinność zbadania z urzędu dopuszczalności egzekucji administracyjnej⁶⁴. Przepis ten dotyczy głównie sytuacji, gdy egzekucja prowadzona jest na wniosek wierzyciela. Mimo to w sytuacji, gdy jest ona wszczynana z urzędu, organ egzekucyjny i tak powinien badać jej dopuszczalność. O ile jednak w sytuacji, gdy organ egzekucyjny nie jest jednocześnie wierzycielem, wszystkie czynności związane z badaniem dopuszczalności egzekucji dokonywane są już po wszczęciu postępowania egzekucyjnego, o tyle gdy organ egzekucyjny jest jednocześnie wierzycielem, część przeprowadzanych przez niego czynności zmierzających do ustalenia dopuszczalności egzekucji dokonywana jest jeszcze przed wszczęciem samego postępowania⁶⁵. W sytuacji gdy egzekucja administracyjna okaże się niedopuszczalna, organ egzekucyjny w ogóle do niej nie przystępuje⁶⁶ i zawiadamia wierzyciela o przyczynach nieprzystąpienia (art. 29 § 2 u.p.e.a.). Przy tożsamości organu egzekucyjnego i wierzyciela tytuł wykonawczy po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości nie powinien być wystawiony. Nieco inaczej sytuacja ma się, gdy tożsamość podmiotu organu egzekucyjnego i wierzyciela nie zachodzi. Postępowanie egzekucyjne jest bowiem wówczas wszczynane w momencie doręczenia organowi egzekucyjnemu tytułu wykonawczego wraz z wnioskiem o wszczęcie egzekucji. Wierzyciel może więc wystawić tytuł wykonawczy przed wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Wniosek o wszczęcie egzekucji wraz z tytułem wykonawczym z kolei może trafić do organu egzekucyjnego po ogłoszeniu upadłości. Organ egzekucyjny nie może w takim przypadku nadać tytułowi wykonawczemu klauzuli o skierowaniu tytułu do egzekucji administracyjnej (art. 27 § 1 pkt 10 u.p.e.a.), bowiem nadaje się ją wyłącznie, gdy tytuł jest wystawiony prawidłowo. Klauzula ta zostaje nadana po stwierdzeniu dopuszczalności egzekucji⁶⁷. Należy więc przyjąć, że wpływ do organu egzekucyjnego wniosku wierzyciela o wszczęcie postępowania egzekucyjnego po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu

⁶³ A. Jakubecki, *Art. 39*, [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *op. cit.*, 2011.

⁶⁴ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 października 2006 r., II FSK 1302/05, *Legalis* nr 83347; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 03 czerwca 2011 r., II OSK 946/10, *Legalis* nr 389406.

⁶⁵ Zob. Z. Kmiecik, *Czynności egzekucyjne w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, [w:] J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), *System egzekucji administracyjnej*, Warszawa 2004, s. 239-240.

⁶⁶ *Art. 29*, [w:] R. Hauser, A. Skoczylas (red.), *op. cit.*, wyd. 9, 2018, *Legalis/el.* [dostęp: 09.12.2019].

⁶⁷ P. Przybysz, *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, wyd. VIII, Warszawa 2018, *LEX/el.* [dostęp: 08.12.2019], Art. 27.

upadłości skutkuje nieprzystąpieniem organu egzekucyjnego do egzekucji ze względu na jej niedopuszczalność i zawiadomieniem wierzyciela o przyczynach nieprzystąpienia (art. 29 § 2 u.p.e.a.).

5. Zbieg przyczyn zawieszenia administracyjnego postępowania egzekucyjnego

Przyczyny związane z zabezpieczeniem majątku dłużnika w postępowaniu upadłościowym (art. 39 ust. 1 Pr. upadł.) oraz z ogłoszeniem upadłości (art. 146 ust. 1 Pr. upadł.) nie są jedynymi, które mogą doprowadzić do zawieszenia postępowania administracyjnego. Przed zaistnieniem okoliczności wywołanych postępowaniem upadłościowym może dojść do zawieszenia postępowania egzekucyjnego na innej podstawie, o której mowa w art. 56 u.p.e.a. Powstaje wówczas dylemat, jakie rozstrzygnięcie powinien wydać sąd na wypadek złożenia wniosku o zabezpieczenie przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego w momencie, gdy postępowanie egzekucyjne jest zawieszona z innej przyczyny. Wydaje się, że wniosek taki powinien zostać rozpatrzony przez sąd merytorycznie. Za taką wykładnią przemawiają przede wszystkim względy celowościowe oraz mogący się różnić okres zawieszenia postępowania z poszczególnych przyczyn. „Organ egzekucyjny podejmuje zawieszona postępowanie egzekucyjne po ustaniu przyczyny zawieszenia” (art. 57 § 1 u.p.e.a.). Dla każdej podstawy zawieszenia ten moment może być inny. Oddalenie przez sąd takiego wniosku jako bezprzedmiotowego rodzi ryzyko, że zawieszenie dokonane na innej podstawie niż art. 39 ust. 1 Pr. upadł. upadnie przed dniem ogłoszenia upadłości. Wówczas organ egzekucyjny przystąpi do czynności egzekucyjnych, unicestwiając cel zabezpieczenia upadłościowego poprzez zawieszenie. Analogicznie należy postąpić w sytuacji odwrotnej, tzn. gdy podczas zawieszenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 39 ust. 1 Pr. upadł. wystąpiłaby inna przyczyna zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Wówczas organ egzekucyjny powinien się zająć sprawą merytorycznie. Ze względu na to, że zawieszenie postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 56 u.p.e.a. może nastąpić zarówno na wniosek, jak i z urzędu, to w pierwszym przypadku nie należałoby wydawać postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie wniosku o zawieszenie postępowania (art. 61a k.p.a. w zw. z art. 18 u.p.e.a.), tylko wydać postanowienie o zawieszeniu bądź odmowie zawieszenia postępowania egzekucyjnego z określonej przyczyny (art. 56 § 3 u.p.e.a.). W przypadku zawieszenia z urzędu, w przypadku uznania przez organ egzekucyjny, że zachodzi inna przyczyna zawieszenia postępowania niż wynikająca z art. 39 ust. 1 Pr. upadł., właściwe byłoby wydanie postanowienia o zawieszeniu postępowania (art. 56 § 3 u.p.e.a.).

6. Forma podjęcia administracyjnego postępowania egzekucyjnego ze względu na oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenie postępowania upadłościowego

Prawomocne postanowienie o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub o umorzeniu postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości stanowi podstawę do podjęcia administracyjnego postępowania egzekucyjnego⁶⁸. O zdarzeniu powodującym ustanie przyczyny zawieszenia postępowania egzekucyjnego wierzyciel niezwłocznie zawiadamia organ egzekucyjny⁶⁹. W odróżnieniu do sądowego postępowania egzekucyjnego, w którym wierzyciel rozporządza zamiarem podjęcia zawieszono postępowania egzekucyjnego⁷⁰, na wierzycielu w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym ciąży prawny obowiązek wszczęcia i prowadzenia egzekucji (art. 6 u.p.e.a.).

W orzecznictwie i doktrynie administracyjnego postępowania egzekucyjnego nie wypracowano jednolitego poglądu co do formy podjęcia zawieszono postępowania egzekucyjnego. Wątpliwości nie rozwiała nawet nowelizacja art. 57 § 1 u.p.e.a., w której wskazano *expressis verbis*, że organ egzekucyjny podejmując zawieszono postępowanie egzekucyjne, zawiadamia o tym zobowiązanego oraz jednocześnie przystępuje do czynności egzekucyjnych⁷¹. Ukształtowały się trzy zasadnicze nurty w tej kwestii. Pierwszy przewiduje konieczność wydania postanowienia o podjęciu zawieszono postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 57 § 1 w zw. z art. 17 i art. 56 § 3 u.p.e.a.⁷² Wedle drugiego nurtu wydanie postanowienia o podjęciu zawieszono postępowania konieczne jest w przypadkach, kiedy z aktu lub czynności decydujących o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego wynika, kiedy ustanie przyczyna zawieszenia⁷³. Trzeci kierunek

⁶⁸ Zob. D. Chrapoński, *Art. 146*, [w:] J.A. Witosz (red.), *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2017, LEX/el. [dostęp: 05.01.2020].

⁶⁹ § 15 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1483).

⁷⁰ Zgodnie z art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c.: „Postępowanie umarza się w całości lub części z urzędu, jeżeli wierzyciel w ciągu sześciu miesięcy nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub nie zażądał podjęcia zawieszono postępowania”.

⁷¹ Art. 57 § 1 u.p.e.a. został zmieniony z dniem 21 listopada 2013 r. przez art. 111 pkt 25 ustawy z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, ceł i innych należności pieniężnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 425 ze zm.). Uzasadniając przedmiotową zmianę, wskazywano, że w art. 57 wprowadzono obowiązek organu egzekucyjnego do informowania zobowiązanego o podjęciu zawieszono postępowania egzekucyjnego i podejmowania jednocześnie czynności egzekucyjnych. Niezbędne stało się doprecyzowanie art. 57 § 1, które ma służyć usunięciu wątpliwości interpretacyjnych co do potrzeby wydawania postanowienia o podjęciu zawieszono postępowania egzekucyjnego.

⁷² Zob. P. Pietrasz, *Art. 57*, [w:] D.R. Kijowski (red.), *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2015, LEX/el. [dostęp: 01.01.2020]; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2015 r., III SA/Wa 2932/14; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 23 listopada 2011 r., III SA/Łd 953/11, LEX nr 1154739.

⁷³ Tak np. przy podjęciu postępowania po wydaniu ostatecznego postanowienia w sprawie zarzutów. Ustawodawca w art. 35 § 1 u.p.e.a. zakreślił termin zawieszenia biegu postępowania, wskazując wprost: „do czasu wydania ostatecznego postanowienia w przedmiocie zgłoszonego zarzutu” – zob. wyrok

orzecznictwa idzie w stronę niestosowania posiłkowo art. 17 u.p.e.a. ani art. 101 § 1 k.p.a. w zw. z art. 18 u.p.e.a., lecz przyjęciu, że ustawodawca w sposób zupełny w art. 56, art. 57 i art. 58 u.p.e.a. uregulował instytucję zawieszenia postępowania egzekucyjnego, przewidując formę postanowienia tylko dla zawieszenia postępowania egzekucyjnego albo odmowy jego zawieszenia. Zgodnie więc z dyspozycją art. 57 § 1 u.p.e.a. podjęcie zawieszono postępowania egzekucyjnego nie wymaga wydania postanowienia, a jedynie zawiadomienia zobowiązanego o podjęciu zawieszono postępowania poprzez doręczenie tego zawiadomienia⁷⁴. Cechą wspólną wszystkich stanowisk jest niezaskarżalność aktu potwierdzającego podjęcie postępowania⁷⁵.

Dysponując przedstawionym dorobkiem doktryny i orzecznictwa, należy zastanowić się nad formą podjęcia administracyjnego postępowania egzekucyjnego na skutek umorzenia lub uchylenia postępowania upadłościowego. Przepisy Pr. upadł. regulują tylko formę zawieszenia postępowania o ogłoszeniu upadłości, wskazując, że następuje ono z mocy prawa, zatem nie ma potrzeby wydawania jakiegokolwiek postanowienia w tym zakresie⁷⁶. Rodzi to analogię do zawieszenia postępowania egzekucyjnego na skutek wniesienia zarzutu (art. 35 § 1 u.p.e.a.), gdzie podjęcie zawieszono postępowania następuje bez zawiadomienia zobowiązanego, jak również bez wydania postanowienia o podjęciu postępowania egzekucyjnego⁷⁷. Stosowanie analogii do innych rozwiązań może prowadzić do zgubnych wniosków. W omawianym przypadku należy wziąć pod uwagę, że w przepisach regulujących procedurę rozpatrywania zarzutów ustawodawca w art. 35 § 1 u.p.e.a. wyraźnie określił moment ustania przyczyny zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Przepis ten stanowi więc *lex specialis* wobec art. 57 § 1 u.p.e.a. Przepisy Pr. upadł. nie przewidują natomiast rozwiązania szczególnego w tym zakresie. Należy uznać więc, że w przypadku umorzenia lub uchylenia postępowania upadłościowego konieczne jest zawiadomienie zobowiązanego o podjęciu zawieszono postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 57 § 1 u.p.e.a.

Do rozważania pozostaje jeszcze konieczność wydania aktu procesowego w momencie przekształcenia się zawieszenia postępowania egzekucyjnego na skutek ogłoszenia upadłości w umorzenie postępowania egzekucyjnego na skutek uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Należy uznać, że ze względu na to, że zarówno zawieszenie, jak i umorzenie postępowania egzekucyjnego, o których mowa w art. 146

Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 25 kwietnia 2018 r., LEX nr 2531942; zob. też P. Przybysz, *op. cit.*, art. 57.

⁷⁴ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie z dnia 17 maja 2018 r., I SA/Rz 202/18, LEX nr 2510586.

⁷⁵ Zob. art. 17 § 1 u.p.e.a.

⁷⁶ Zob. P. Zimmerman, *op. cit.*, Art. 146.

⁷⁷ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 25 kwietnia 2018 r., I SA/Kr 264/18, LEX nr 2531942.

ust. 1 Pr. upadł., następuje z mocy prawa, nie zachodzi konieczność podejmowania zawieszonoego postępowania egzekucyjnego przed jego umorzeniem⁷⁸.

7. Konsekwencje prowadzenia egzekucji z naruszeniem przepisów postępowania upadłościowego

Ustalenia organu egzekucyjnego w zakresie dopuszczalności wszczęcia egzekucji administracyjnej mogą być kwestionowane w zarzucie wniesionym na podstawie art. 33 § 1 pkt 6 u.p.e.a. (niedopuszczalność egzekucji administracyjnej). Prawo do wniesienia zarzutów w postępowaniu egzekucyjnym w administracji przysługuje co do zasady zobowiązanemu. Po ogłoszeniu upadłości postępowania sądowe, administracyjne lub sądownoadministracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez syndyka albo przeciwko niemu (art. 144 ust. 2 Pr. upadł.). Postępowania te syndyk prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym (art. 144 ust. 2 Pr. upadł.). Uprawnionym do wniesienia zarzutów po ogłoszeniu upadłości jest więc syndyk. O możliwości wniesienia tego środka zaskarżenia uprawniony podmiot dowiadyuje się z treści otrzymanego odpisu tytułu wykonawczego, w której wskazany jest 7-dniowy termin do zgłoszenia zarzutów⁷⁹. Jeżeli zarzuty są uzasadnione, to organ egzekucyjny w przypadku niedopuszczalności egzekucji wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego (art. 34 § 4 u.p.e.a.).

Niedopuszczalność egzekucji administracyjnej stanowi również podstawę do umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 59 § 1 pkt 7 u.p.e.a. W odróżnieniu od zarzutów ustawa nie wskazuje, aby podniesienie okoliczności wymienionych w art. 59 § 1 u.p.e.a. było dopuszczalne tylko w ramach postępowania inicjowanego wniesieniem zarzutów przez zobowiązanego i było ograniczone terminem, w którym zobowiązany może z tego środka skorzystać. Okoliczności te powinny być zatem wzięte pod uwagę przez organ egzekucyjny w każdym czasie, aż do zakończenia

---

⁷⁸ Jeżeli administracyjne postępowanie egzekucyjne zostałyby zawieszono na podstawie art. 56 u.p.e.a., np. ze względu na wstrzymanie wykonania obowiązku ze względu na wstrzymanie wykonania decyzji w administracyjnym postępowaniu o stwierdzenie nieważności decyzji (art. 159 k.p.a.), a następnie zostałyby stwierdzono nieważność weryfikowanej decyzji stanowiącej tytuł egzekucyjny, wówczas konieczne byłoby najpierw podjęcie zawieszonoego postępowania, a następnie jego umorzenie. W toku zawieszonoego postępowania nie wolno bowiem podejmować nowych czynności.

⁷⁹ Od 30 lipca 2020 r. zarzut w sprawie egzekucji administracyjnej będzie wnosilo się nie później niż: 1) w terminie 30 dni od dnia wyegzekwowania w całości obowiązku, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych; 2) do dnia wykonania w całości obowiązku o charakterze niepieniężnym lub zapłaty w całości należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych; 3) w terminie 7 dni od dnia doręczenia zobowiązanemu postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego w całości albo w części (art. 33 § 5 u.p.e.a.).

postępowania⁸⁰. Organ egzekucyjny jest zobligowany do umorzenia postępowania także wówczas, gdy zarzuty zostały wniesione już po upływie terminu określonego w art. 27 § 1 pkt 9 u.p.e.a. do zgłoszenia zarzutów w sprawie prowadzenia postępowania egzekucyjnego, który wynosi 7 dni, oraz po upływie terminu do wniesienia skargi na czynności egzekucyjne, określonego w art. 54 § 4 u.p.e.a., który zasadniczo wynosi 14 dni od dnia dokonania zakwestionowanej czynności egzekucyjnej⁸¹.

Od 30 lipca 2020 r. niedopuszczalność egzekucji administracyjnej będzie jedynie podstawą do umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 59 § 1 pkt 1 u.p.e.a.

Na wierzycielu ciąży obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organu egzekucyjnego o zdarzeniu powodującym zawieszenie lub umorzenie postępowania egzekucyjnego⁸². W razie gdyby po dniu ogłoszenia upadłości doszło do niezgodnego z prawem wyegzekwowania w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym kwot z tytułu kosztów egzekucyjnych, to zwrot pobranych kwot powinien nastąpić nie bezpośrednio zobowiązanemu, a powinien zostać przekazany do masy upadłości⁸³.

8. Wnioski

Przemyślenia na temat granic ingerencji postępowania upadłościowego w administracyjne postępowanie egzekucyjne dotyczą zasadniczo dwóch obszarów, mianowicie pierwszeństwa stosowania przepisów prawa upadłościowego wobec przepisów postępowania egzekucyjnego oraz oceny możliwości zawieszenia postępowania egzekucyjnego, jak również uchylecia zajęcia rachunku bankowego na skutek zabezpieczenia majątku dłużnika w postępowaniu upadłościowym.

Możliwość uchylecia zajęcia rachunku bankowego na skutek zabezpieczenia majątku dłużnika w postępowaniu upadłościowym nie zasługuje na aprobatę. Należy uznać, że ustawodawca przyznał w tym miejscu zbyt szeroką ochronę zobowiązanemu, często z pokrzywdzeniem dla wierzycieli. Przyznanie sądowi możliwości zniweczenia skutków w istocie prawidłowej w momencie dokonania czynności egzekucyjnej godzi w pewność prawa i podjętych w postępowaniu egzekucyjnym czynności. Co więcej, uchylecie zajęcia egzekucyjnego w wyniku zabezpieczenia majątku dłużnika w postępowaniu

⁸⁰ M. Romańska, *System środków zaskarżenia w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym – ocena w świetle zasady ich efektywności i niekonkurencyjności*, [w:] T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka, *Ochrona praw jednostki w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Toruń 2018, s. 24 i 25.

⁸¹ P. Pietrasz, *Art. 59*, [w:] D.R. Kijowski (red.), *op. cit.*

⁸² § 15 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych.

⁸³ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 3 kwietnia 2012 r., I SA/Gd 168/12, LEX nr 1136907.

upadłościowym może wpłynąć na dopuszczalność prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Tytułem przykładu – zgodnie z art. 70 § 4 o.p.⁸⁴: „Bieg terminu przedawnienia zostaje przerwany wskutek zastosowania środka egzekucyjnego, o którym podatnik został zawiadomiony. Po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo od dnia następującego po dniu, w którym zastosowano środek egzekucyjny”. Uchylenie przez sąd środka egzekucyjnego na podstawie art. 39 § 1 Pr. upadł. niweczy jego skutki, zatem może wystąpić sytuacja, że obowiązek się przedawni, a więc nie tylko nie będzie mógł być dochodzony w postępowaniu egzekucyjnym, ale również w postępowaniu upadłościowym⁸⁵.

Rozumiejąc intencje prawodawcy, pragnącego dać zobowiązanemu tzw. drugą szansę poprzez możliwość dysponowania środkami znajdującymi się na rachunku bankowym (być może na restrukturyzację zamiast upadłość), warto być może zaproponować inny środek prawny umożliwiający osiągnięcie tego celu, jednak nie niosący za sobą innych, niepożądanych skutków. Wystarczająca byłaby być może przecież możliwość dokonywania wypłat z zajętego rachunku bankowego.

Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym zna instytucje takie jak zwolnienie składnika majątkowego spod egzekucji (art. 13 u.p.e.a.), wstrzymanie czynności egzekucyjnych (art. 1a pkt 15 u.p.e.a.), wstrzymanie postępowania egzekucyjnego (art. 1a pkt 16 u.p.e.a.), zwolnienie spod zakazu wypłat z zajętego rachunku bankowego (art. 81 § 4 u.p.e.a.).

Wniosek o zwolnienie spod egzekucji może dotyczyć zarówno składnika, który już został zajęty, jak i rzeczy lub prawa, które nie stały się jeszcze przedmiotem postępowania egzekucyjnego⁸⁶. Zwolnienie, o którym mowa w art. 13 u.p.e.a., możliwe jest na wniosek zobowiązanego i ze względu na jego ważny interes. Zobowiązany musi nie tylko przedstawić argumenty przemawiające za zwolnieniem z egzekucji określonych składników majątkowych, ale także wykazać, że możliwe jest prowadzenie egzekucji i uzyskanie egzekwowanych należności z jego innych składników majątkowych⁸⁷. Chroni się tutaj zarówno interes zobowiązanego, jak i wierzyciela. Zwolnienie z egzekucji może polegać również na wyrażeniu zgody przez organ egzekucyjny na dokonanie wypłaty z rachunku bankowego określonej kwoty⁸⁸. Mogłoby zatem spełnić funkcje

---

⁸⁴ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 900 ze zm.), dalej jako: o.p.

⁸⁵ Warto wspomnieć, że od 24.03.2020 r. wejdzie w życie art. 239a Pr. upadł., zgodnie z którym: „Zgłoszenie wierzytelności przerywa bieg terminu przedawnienia. Po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu albo umorzeniu postępowania upadłościowego”.

⁸⁶ D.R. Kijowski, *Art. 13*, [w:] D.R. Kijowski (red.), *op. cit.*

⁸⁷ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 16 stycznia 2008 r., I SA/Łd 997/07, LEX nr 863819.

⁸⁸ P. Przybysz *op. cit.*, Art. 13.

umożliwienia dysponowania środkami na rachunku bankowym przez upadłego, a jednocześnie nie niweczyłoby skutku dokonania czynności egzekucyjnej.

Instytucjami o zbliżonym do siebie zakresie przedmiotowym są wstrzymanie czynności egzekucyjnych oraz wstrzymanie postępowania egzekucyjnego. Pierwsza z nich oznacza wstrzymanie wykonania wszystkich lub części zastosowanych środków egzekucyjnych, które nie powoduje uchylecia dokonanych czynności egzekucyjnych (art. 1a pkt 15 u.p.e.a.). Druga to wstrzymanie wykonania zastosowanych środków egzekucyjnych, które nie powoduje uchylecia dokonanych czynności egzekucyjnych, oraz niepodejmowanie nowych środków egzekucyjnych (art. 1a pkt 16 u.p.e.a.). Ani jedna, ani druga instytucja prawna nie spełniałyby jednak celu umożliwienia dysponowania zobowiązanemu środkami zgromadzonymi na rachunku bankowym, bowiem nie powodują uchylecia dokonanych czynności egzekucyjnych.

Zamiast uchylecia zajęcia rachunku bankowego, o którym mowa w art. 39 ust. 1 Pr. upadł., można by zastanowić się nad rozwiązaniem polegającym na zabezpieczeniu majątku zobowiązanego poprzez wyłączenie zakazu wypłat z tego rachunku, na wzór art. 81 § 4 u.p.e.a. Mogłoby to nastąpić poprzez rozszerzenie katalogu wyłączeń w art. 81 § 1 u.p.e.a. oraz art. 890 § 2 k.p.c. albo bezpośrednio w art. 39 ust. 1 Pr. upadł., jako *lex specialis* wobec u.p.e.a. i k.p.c. Takie rozwiązanie wydaje się najwłaściwsze. Nie niweczyłoby bowiem skutku zastosowania środka egzekucyjnego, a spełniałoby cel zabezpieczenia w postępowaniu upadłościowym.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1460 ze zm.).

Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1438 ze zm.).

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 900 ze zm.).

Ustawa z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm.).

Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 498 ze zm.).

Ustawa z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, ceł i innych należności pieniężnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 425 ze zm.).

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1553).

Ustawa z dnia 11 września 2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 2070 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1483).

Orzecznictwo

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 kwietnia 2000 r., I SA/Wr 634/99.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 marca 2006 r., II FSK 400/05, Legalis nr 825011.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 października 2006 r., II FSK 1302/05, Legalis nr 83347.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 03 czerwca 2011 r., II OSK 946/10, Legalis nr 389406.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 stycznia 2012 r., II FSK 1182/10, LEX nr 1113567.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 1 grudnia 2005 r., I SA/Gd 210/03, LEX nr 709348.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 16 stycznia 2008 r., I SA/Łd 997/07, LEX nr 863819.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 4 lutego 2010 r., I SA/Gd 921/09, LEX nr 614199.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 3 grudnia 2010 r., I SA/Lu 584/10, Legalis nr 340038.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 23 listopada 2011 r., III SA/Łd 953/11, LEX nr 1154739.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 3 kwietnia 2012 r., I SA/Gd 168/12, Legalis nr 499228.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2015 r., III SA/Wa 2932/1, LEX nr 1974880.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2015 r., I SA/Sz 960/15, Legalis nr 1390447.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 27 kwietnia 2016 r., III SA/Wr 1309/15, LEX nr 2096398.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 11 stycznia 2017 r., III SA/Łd 743/16, LEX nr 2198268.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 25 kwietnia 2018 r., LEX nr 2531942.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie z dnia 17 maja 2018 r., I SA/Rz 202/18, LEX nr 2510586.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 14 listopada 2018 r., III SA/Wr 342/18, LEX nr 2590187.

Literatura

Adamiak B., Borkowski J., Mastalski R., Zubrzycki J., *Ordynacja podatkowa – komentarz*, Wrocław 2005.

Brol J., *Podstawowe kierunki zmian w postępowaniu upadłościowym*, „Przeгляд Prawa Handlowego” 2003, Nr 8.

Chrapoński D., *Art. 146*, [w:] J.A. Witosz (red.), *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2017, LEX/el. [dostęp: 05.01.2020].

Cieślak S., *Czynności komornika sądowego w postępowaniu upadłościowym*, „Problemy Egzekucji” 2002, Nr 20.

Cieślak S., *Podział funduszy masy*, Warszawa 2000.

Cieślak S., *Wpływ postępowania upadłościowego na postępowania w sprawach gospodarczych*, „Palestra” 2008, nr 9-10.

Cieślak S., *Zasady podziału funduszy masy upadłości*, [w:] I. Gil, A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska (red.), *Zadłużenie i niewypłacalność dłużnika. Wybrane aspekty postępowania zabezpieczającego, egzekucyjnego, restrukturyzacyjnego i upadłościowego w polskim systemie prawnym*, Sopot 2018.

Feliga P., *Wpływ ogłoszenia upadłości na przebieg postępowań zabezpieczających i egzekucyjnych*, [w:] A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz (red.), *System Prawa Handlowego, t. 6*, Warszawa 2020.

Flaga-Gieruszyńska K., *Prawo upadłościowe i naprawcze*, Warszawa 2009.

Gil I., *Postępowanie zabezpieczające na etapie poprzedzającym ogłoszenie upadłości*, Warszawa 2012, LEX/el [dostęp: 21.12.2019].

Gil I., *Prawnopodatkowe aspekty likwidacji masy upadłości – wybrane zagadnienia*, „Rejent” 1998, Nr 5.

Gil I., *Wpływ ogłoszenia upadłości na majątek upadłego dłużnika*, [w:] U. Kalina-Prasznica, *Własność w prawie i gospodarce*, Wrocław 2017, http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/79527/Wlasnosc_w_prawie_i_gospodarce.pdf [dostęp: 22.01.2020].

Gil I., *Wpływ ogłoszenia upadłości i wszczęcia postępowań restrukturyzacyjnych na cywilne postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego” 2017, Nr 2.

Głodowski W., *Wpływ postępowania upadłościowego na sądowe postępowanie egzekucyjne*, [w:] I. Gil, A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska (red.), *Zadłużenie i niewypłacalność dłużnika. Wybrane aspekty postępowania zabezpieczającego, egzekucyjnego, restrukturyzacyjnego i upadłościowego w polskim systemie prawnym*, Sopot 2018.

- Grela A., *Wpływ ogłoszenia upadłości na postępowanie egzekucyjne*, [w:] I. Gil, A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska (red.), *Zadłużenie i niewypłacalność dłużnika. Wybrane aspekty postępowania zabezpieczającego, egzekucyjnego, restrukturyzacyjnego i upadłościowego w polskim systemie prawnym*, Sopot 2018.
- Gryziak B., *Na skrzyżowaniu postępowań – zbieg postępowań egzekucyjnych z postępowaniem upadłościowym*, „Przegląd Prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego” 2015, Nr 2.
- Gurgul S., *Art. 146*, [w:] S. Gurgul, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne, Komentarz*, Warszawa 2018, Legalis/el. [dostęp: 03.01.2020].
- Gurgul S., *Prawo upadłościowe i układowe. Komentarz*, Warszawa 2000.
- Hauser R., *Art. 29*, [w:] R. Hauser, A. Skoczylas (red.), *Postępowanie egzekucyjne w administracji, Komentarz*, wyd. 9, Warszawa 2018, Legalis/el. [dostęp: 09.12.2019].
- Hauser R., Leoński Z., *Art. 56, Art. 59*, [w:] R. Hauser, A. Skoczylas (red.), *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Hauser R., Skoczylas A., *Glosa do wyroku SN z dnia 21 maja 2002 r., III RN 67/01*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2004, Nr 5.
- Jakubecki A., *Art. 39, Art. 146*, [w:] Jakubecki A., Zedler F., *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2011, wyd. III, LEX/el. [dostęp: 03.01.2020].
- Jakubecki A., *Ogłoszenie upadłości a dopuszczalność postępowania egzekucyjnego w świetle znowelizowanego prawa upadłościowego*, [w:] T. Ereciński, J. Gudowski, M. Pazdan, M. Tomalak (red.), *Ius est a iustitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, Warszawa 2017, LEX/el. [dostęp: 03.01.2020].
- Jakubecki A., *Prawo upadłościowe i naprawcze ze skorowidzem*, Kraków 2003.
- Janda P., *Prawo upadłościowe. Komentarz*, wyd. III, Warszawa 2019, LEX/el. [dostęp: 05.01.2020].
- Jodłowski J., Resich Z., *Postępowanie cywilne*, Warszawa 1987.
- Julke G., *Wpływ ogłoszenia upadłości na dochodzenie przelanej wierzytelności. Skutki ogłoszenia upadłości*, [w:] I. Gil, J. Kruczałak-Jankowska, A. Machnikowska, E. Marszałkowska-Krześ (red.), *Postępowanie upadłościowe. Współczesne problemy stosowania*, Warszawa 2019, LEX/el. [dostęp: 02.01.2020].
- Kijowski D.R., *Art. 13*, [w:] D.R. Kijowski (red.), *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2015, LEX/el. [dostęp: 29.12.2019].
- Klat-Wertelecka L., *Egzekucja administracyjna w praktyce*, Gdańsk 2013.
- Klat-Wertelecka L., *Niedopuszczalność egzekucji administracyjnej*, Wrocław 2009.
- Klat-Wertelecka L., *Pojęcie postępowania egzekucyjnego w administracji a pojęcie egzekucji administracyjnej*, „Opolskie Studia Administracyjno-Prawne” 2011, z. IX.
- Kłodzińska E., *Wpływ ogłoszenia upadłości jednego z małżonków na postępowanie egzekucyjne*, [w:] I. Gil, A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska (red.), *Zadłużenie i niewypłacalność dłużnika. Wybrane aspekty postępowania zabezpieczającego, egzekucyjnego, restrukturyzacyjnego i upadłościowego w polskim systemie prawnym*, Sopot 2018.

- Kmieciak Z., *Czynności egzekucyjne w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, [w:] J. Nicyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), *System egzekucji administracyjnej*, Warszawa 2004.
- Malmuk-Cieplak A., *Wpływ postępowania upadłościowego na postępowanie egzekucyjne*, „Polski Proces Cywilny” 2015, Nr 3.
- Marciniak A., *Stosunek postępowania egzekucyjnego w sprawach cywilnych do postępowania upadłościowego i naprawczego*, [w:] A. Marciniak, *Sądowe postępowanie egzekucyjne*, Warszawa 2011, LEX/el. [dostęp: 27.12.2019].
- Milek P., *Ogłoszenie upadłości a administracyjne postępowanie egzekucyjne*, „Monitor Prawniczy” 2001, Nr 2, s. 84.
- Pałys J., *Wierzytelności podatkowe w postępowaniu upadłościowym – glosa – I SA/Wr 659/97*, „Monitor Prawniczy” 2002, Nr 5.
- Pietrasz P., *Art. 57, Art. 59*, [w:] D.R. Kijowski (red.), *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2015, LEX/el. [dostęp: 01.01.2020].
- Przybysz P., *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, wyd. VIII, Warszawa 2018, LEX/el. [dostęp: 08.12.2019].
- Romańska M., *System środków zaskarżenia w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym – ocena w świetle zasady ich efektywności i niekonkurencyjności*, [w:] T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka, *Ochrona praw jednostki w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Toruń 2018.
- Szumlakowski R., *Postępowanie zabezpieczające na majątku przedsiębiorcy na podstawie regulacji prawa upadłościowego i naprawczego*, „Ogrody Nauk i Sztuk” 2012, Nr 2.
- Trybka W., *Zwolnienie z egzekucji określonych składników majątkowych w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, „Państwo i Prawo” 2015, Nr 10.
- Zedler F., [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2010.
- Zimmerman P., *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2020, LEX/el. [dostęp: 02.01.2020].

